

ani dovolací výtku, že odvolací soud vychází z mylného názoru o sporném prémiovém obchodu. Odvolací soud v souladu se soudem první stolice správně shledává podstatu řečeného obchodu v tom, že komitent nabývá za prémii práva žádati do určitého dne dodání cenných papírů určitého druhu a množství za smlouvenou cenu. To odpovídá nejen obsahu připojených závěrečných listů a posudku znalců, kteří se po té stránce nerozcházel, ale jest i v souladu i s nárokem žalobkyně samé. Dovolání vychází však z mylného názoru, dovozuje-li, že nejde o diferenční obchod, protože by žalovaný mohl žádati efektivní dodání cenných papírů. Nebylo by třeba ani výslovné úmluvy stran o vyloučení práva a povinnosti k skutečnému dodání, stačil by úmysl směřující pouze k dosažení zisku z kursově difference, a to i na jedné straně, když druhé smluvní straně byl tento úmysl znám, Ze zjištěných skutečností však plyne nejen úmysl, jenž byl projeven při uzavření obchodu, ale i ústní smlouva stran, že nebude plněno skutečným dodáním, nýbrž že žalovaný má nárok nejen na možnou kursovou diferencii, bude-li se takováto difference jevit v jeho prospěch. Žalobkyně mylně dovozuje, že nejde o hru ani o sázku, ježto byly mezi stranami smlouveny jak co do prémie, tak co do kupní ceny pevné cifry nezávisící ani na pohybu bursy, ani na jiných náhodách. Hra a sázka podle §§ 1270 a 1272 obč. zák. je splněna i tam, kde se možná ztráta strany limituje tím, že výše plnění je předem pevně smlouvena. Sporný obchod podléhá uvedeným ustanovením proto, že se žalovaný podle smluvní vůle a úmyslu smluvců zavázal zaplatiti určitou peněžitou částku (prémii) za zisk, jenž závisí na budoucí nejisté události, nejisté proto, že závisela na vývoji bursovního kursu určitého druhu cenných papírů. Z vylíčených důvodů nižší soudy správně zaujaly stanovisko, že podle § 1271 obč. zák. není žalobní nárok před soudem žalovatelný.

Čís. 16136.

Držitel vinkulované spořitelní vkladní knížky (vázané na heslo), které nezná, jest oprávněn k vybrání vkladu, dokáže-li, že jest oprávněným věřitelem pohledávky z vinkulované vkladní knížky.

(Rozh. ze dne 26. května 1937, Rv I 1160/35.)

Žalobce, který exekučně zabavil vkladní knížku a dal si přikázati vklad na ní uložený k vybrání, se na žalované spořitelně domáhá podlužnickou žalobou podle § 308 ex. ř. vyplacení částky vložené na vkladní knížce fol. 9889, znějící na heslo žalobci neznámé a na částku ke dni 20. února 1932 ve výši 2816 Kč 80 h s přísl., do jejíž držby se žalobce dostal tím, že dosáhl amortisace depositního listu č. 513 o řečené vkladní knížce uložené v době vedení exekuce proti povinnému Janu V. u žalované spořitelny a pak dosáhl exekuční cestou i jejího vydání od dotčené spořitelny. Proti žalobě namítla žalovaná spořitelna mimo jiné, že exekuční i amortisační řízení žalobcem provedené jest vadné, že vše, co žalobce tvrdí, nemůže žalované uložiti povinnost,

aby žalobci vyplatila vklad bez udání hesla; závazek udati heslo jest zákonný a smluvní a porušení tohoto závazku by učinilo celou instituci hesla a vázaného vkladu vůbec marnou, neboť jest tu možnost, že existují osoby, které znají heslo a které mají depositní list, a ty mohou žádati výplaty. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Účelem hesla jest, že se majitel spořitelní vkladní knížky chce chrániti proti tomu, aby osoby, které se dostanou z jakéhokoli důvodu do držby knížky, mohly proti vůli a bez vůle jejího majitele z knížky vybírat. Ježto takovéto vybírání je možné jen na udání hesla, které zná jen vkladatel a osoby, jimž je on svěřil, za současného předložení knížky, jest skutečně touto institucí splněna dalekosáhlá ochrana pro vkladatele, kterážto ochrana jest národohospodářsky velkého významu. Ale řečená ochrana nemůže jíti tak daleko, aby působila v neprospěch oprávněného. Jest snadno myslitelný takový případ, že majitel spořitelní vkladní knížky sám heslo zapomene. V takovém případě musí přece spořitelna vyplatiti vklad bez hesla, když předloží knížku, vkladní list a jiné vklady a osvědčí, že on jest oprávněný, ježto jinak by nastal groteskní případ, že by vkladatel sám pro svou zapomnětlivost ztratil své vlastní peníze, možná celé své jmění. To by však bylo bezdůvodné obohacení spořitelny; tak daleko tedy nemůže jíti ochrana. Legitimovaný vkladatel může tudíž důsledně žádati, aby spořitelna upustila od udání hesla, ač bylo svého času při vázanosti vkladu učiněno podmínkou výplaty. Totéž platí při smrti vkladatele, když heslo není známo pro právní nástupce zemřelého. Vymáhající věřitel vstupuje proti podlužníku ve všechna práva, které má povinný proti podlužníku. Měl-li tedy povinný (v souzené věci vkladatel) za jistých podmínek právo žádati za určitých průkazů, že mu bude vklad vyplacen také bez udání hesla, tu má právo to i vymáhající věřitel (v souzeném případě žalobce). Žalobce má v rukou spořitelní knížku, depositní list jest amortisován, vkladatel Jan V. zemřel, vklad jest pro žalobce zabaven, pohledávka žalobcova proti Janu V. jest mnohem vyšší než vklad, není tedy důvodu, proč žalovaná odpírá výplatu žalobci jako plně oprávněnému a trvá na udání hesla. Vždyť může bez nebezpečí konati výplatu, ježto osoba, která znala heslo, zemřela a osobám, které by snad heslo znaly, nepomůže depositní list, který jest amortisován, a je-li spořitelní knížka, která k výplatě musí býti předložena, v rukou žalobcových. Amortisace spořitelní knížky, která existuje, jest ovšem vyloučena. Soud také uvážil, zda k úplné legitimaci žalobcově není ještě zapotřebí prohlášení pozůstalosti zastoupené kuratorem ad actum resp. pozůstalostního soudu dobrovolně daného anebo získaného cestou k tomu směřujícího řízení, kterýmžto prohlášením dává pozůstalost po Janu V. jménem zemřelého souhlas s tím, že vklad může býti vydán bez udání hesla, ale dospěl k přesvědčení, že žalobcova legitimace žádati o vydání vkladu jest dostačující a že shora uvedené formální předpoklady tímto rozsudkem jsou nahrazeny. Z vyložených důvodů vyhověl soud žalobě. Odvolací soud potvrdil rozsudek soudu první stolice, prohlásiv dovolání za přípustné. Důvody: Pokud žalovaná tvrdí, že žalobní žádost jest do té míry neurčitá, že bylo žalobu zamítnouti již podle § 226 c. ř. s., nemůže od-

volací soud tomuto názoru přisvědčiti. Žaloba obsahuje zcela určité žádání, výše žalobního nároku vyplývá ze samotného obsahu žádání, takže žalobní nárok jest také vykonatelný. V souzeném sporu není již také místa pro úvahy, zda a pokud bylo exekuční a amortisační řízení neprávem zavedeno a provedeno. Jde zde o pravoplatná, v příslušném tomto řízení vydaná usnesení, a ta nemůže sporný soudce již přezkoumávati. Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 12352 Sb. n. s., jehož se žalovaná dovolává, sice vyslovuje, že při vinkulaci anebo heslu přestává býti spořitelní knížka papírem majiteli svědčícím, stane se pouze důkazní listinou a realizace jest možná teprve tehda, bude-li vyhověno obsahu vinkulační doložky, že názor, že poukazem k vybrání podle § 305 ex. ř. jest vymáhající věřitel oprávněn vyzvednouti si poukázanou částku, aniž jmenoval heslo, nemá opory v § 305 ex. ř. a že věřitel může dosíci pouze podle § 308 ex. ř. toho, čeho by mohl dosíci dlužník, a že nemá žádného dalšího práva než dlužník. Rozhodnutí to však spočívá na předpokladu, že majitel spořitelní knížky jest ještě na živu, takže jest vůbec splněna možnost realizovati vklad udáním hesla. Souzený případ musí býti však analogicky tak posuzován, jako kdyby šlo o nárok pozůstalosti po oprávněném o výplatu vkladu. Odvolatelka sama uvádí, že se v takovém případě nahrazuje neznámé heslo příkazem pozůstalostního soudu, aby vklad byl vyplacen dědici. Prvý soud zjistil, že Jan V. uložil vkladní knížku krátce před svou smrtí u Spořitelny v M., tedy u žalované. Pozůstalostní řízení o dotčeném vkladu se nekonalo, ježto vkladní knížku zabavil žalobce a pohledávka z ní mu byla přikázána. V tom smyslu představuje tedy žalobce dědice a má totéž právní postavení, které přísluší dědici stran vkladní knížky, o niž jde. Z toho plyne, že rozsudek vydaný v souzeném sporu nahrazuje usnesení pozůstalostního soudu vydané v nesporném řízení, že vklad jest vydati bez zřetele na heslo. Žalovaná se tudíž nemůže odvolávati na to, že se jí napadeným rozsudkem ukládá povinnost, která jest nezákonná a proti ustanovení jejích stanov. Ale ani poukaz na to, že jí může vzniknouti škoda, přihlásí-li se u ní někdo třetí oprávněný, který bude jmenovati heslo, není odůvodněn. Takové třetí osoby oprávněné k vyzvednutí vkladu nemůže býti. Vždyť pouze žalobce má vkladní knížku v rukou, depositní list byl amortisován, a i kdyby někdo třetí znal heslo, nemohl by splniti ostatních podmínek, na které jest vázáno vydání vkladu. Žalovaná nemá tudíž ani právního, ani praktického zájmu, aby žalobci odpírala vydání vložené částky.

Nejvyšší soud uložil soudu prvé stolice další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Jádrem sporu jest otázka, zda žalovaná spořitelna může býti odsouzena k vyplacení vkladu z vinkulované vkladní spořitelní knížky, když držitel vkladní knížky nezná hesla, jímž se vinkulace stala. V souzené věci se žalobce dostal v držbu vkladní knížky žalované spořitelny tím, že předem dosáhl amortisace depositního listu č. 513 o vkladní knížce uložené tehdy u spořitelny a pak dosáhl exekucí jejího vydání

od spořitelny. Jest uznáno, že spořitelna jest povinna zachovati tajemství o svých obchodech, a také že musí dbáti vázanosti vkladu přípustné podle § 10 zákona č. 302/1920 Sb. z. a n. Vázání heslem jest řečeným zákonným předpisem dopuštěno. To však nejde tak daleko, aby ukladatel vkladu na vkladní knížku vinkulovanou heslem, když z nějakého důvodu heslo zapomněl neb je nezná, byl úplně vyloučen z uplatnění nároku ze své smlouvy o úschově peněz u spořitelny (depositum irregulare). Má-li ukladatel vkladní knížku v držbě a zná-li heslo, nastává plný účinek vlastnosti vkladní knížky jako papíru majiteli svědčícího podle § 10 dotčeného zákona. Bez dalšího průkazu totožnosti se mu žádaná částka vyplácí. Zapomenutí hesla neznamena zánik věřitelského práva ze smlouvy schovací, nýbrž má jen v zápětí, že nestačí již jen pouhá držba vkladní knížky k oprávnění vybrati vklad, nýbrž že musí býti proveden ukladatelem důkaz, že vklad a vkladní knížka skutečně náleží jemu (Klier: Veřejné peněžnictví 1925, str. 192). Totéž platí o dalším nabyvateli vkladní knížky, ať smluvním, či vnuceným, při exekuci na vkladní knížku. Ti nabyvatelé musí prokázati jednak, že jejich předchůdce byl oprávněným věřitelem pohledávky z vinkulované vkladní knížky, jednak že nabyli vkladní (spořitelní) knížky pravoplatně od oprávněného po případě že byla pro ně zabavena a přikázána jim k vybrání a konečně že nemohou splniti vinkulační doložky z důvodu tkvícího v osobě dřívějšího oprávněného. Neobstojí proto právní názor soudu první stolice, že stačí, když žalobce jen »osvědčí«, že on jest oprávněnou osobou z vkladní knížky. Odvolací soud se věcí s naznačeného právního hlediska vůbec nezabýval. Pro nedostatek skutkových zjištění v naznačeném směru nemůže rozhodnouti ani dovolací soud. Nezbylo proto než zrušiti napadený rozsudek, a ježto zřejmě bude třeba jednání v první stolici, i její rozsudek. Na prvním soudě bude, aby v naznačeném směru věc se stranami probral (§ 182 c. ř. s.), provedl nabídnuté důkazy a učinil potřebná skutková zjištění. Při tom bude po případě také třeba, aby k vyloučení jakékoli pochybnosti naléhal na to, aby žalobní žádání bylo číselně upraveno. Platnost pravoplatně provedené exekuce na vkladní knížku nemohou již soudy v souzeném sporu přezkoumávati.

Čís. 16137.

Nárok závislý na odkládací výmince pomíjí teprve tehda, až jest jisto, že se odkládací výminka nemůže splniti.

Jestliže stavební družstvo prodalo svému členovi pozemek s výhradou souhlasu zemského správního výboru bez stanovení určité lhůty a vyvolalo postupem přičicím se zásadě poctivosti v právním styku záporné rozhodnutí řečeného výboru, nelze spatřovati konečné (definitivní) zmaření dotčené odkládací výminky, následovala-li v zápětí reasumace schvalovacího řízení, v němž byl udělen souhlas s prodejem pozemku.

(Rozh. ze dne 26. května 1937, Rv I 1353/35.)

Kupní smlouvou ze dne 3. ledna 1929 prodalo žalující družstvo žalovanému sporný pozemek, na němž byl knihovně poznamenán zákaz zcizení po dobu 10 let (od 6. srpna 1928) ve prospěch zemského správ-